

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 35/2014 rd

Finland till en föregångare i hållbar naturresursekonomi 2050 Uppdatering av riktlinjerna i statsrådets naturresursredogörelse ”Smart och ansvarsfull naturresursekonomi” till riksdagen 2014

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 25 november 2014 Finland till en föregångare i hållbar naturresursekonomi 2050 Uppdatering av riktlinjerna i statsrådets naturresursredogörelse ”Smart och ansvarsfull naturresursekonomi” till riksdagen 2014 (SRR 9/2014 rd) till ekonomiutskottet för beredning.

Utlåtanden

I enlighet med riksdagens beslut har jord- och skogsbruksutskottet, framtidsutskottet och miljöutskottet lämnat utlåtanden i ärendet. Utlåtandena (JsUU 49/2014 rd, FrUU 5/2014 rd och MiUU 25/2014 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Mika Honkanen, arbets- och näringsministeriet
- överinspektör Jaana Kaipainen, jord- och skogsbruksministeriet
- lagstiftningsdirektör Riitta Rönn, miljöministeriet

- direktör Teija Lahti-Nuuttila, Tekes — utvecklingscentralen för teknologi och innovationer
- forskningschef Pekka Nurmi, Geologiska forskningscentralen
- rådgivare Georgina Carnegie, Sentient Group
- ledande expert Mikael Ohlström, Finlands Näringsliv rf
- energi- och klimatchef Ahti Fagerblom, Skogsindustrin rf
- expert Jouni Lind, Teknologiindustrin rf
- vice ordförande Sirkku Manninen, Finlands naturskyddsförbund rf.

Dessutom har skriftliga yttranden lämnats av

- Finsk Energiindustri rf
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Gruvindustri rf.

Övrigt

Utskottet har tidigare lämnat utlåtande EkUB 47/2010 rd i ärende SRR 11/2010 rd Statsrådets naturresursredogörelse till riksdagen: Smart och ansvarsfull naturresursekonomi.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt. Finlands ekonomiska välfärd har länge baserat sig på användningen och förädlingen av naturresurserna. Traditionella, starka industribranscher genomgår en stark förändring och dessa branscher kan inte längre förväntas utgöra grunden för Finlands export på samma sätt som tidigare. Man kan bl.a. se positiva tecken i den förnyelse som pågår inom skogssektorn. Uppkomsten av helt nya former av affärsverksamhet förutsätter att man värnar om näringslivets konkurrenskraft och med ändamålsenliga styrmetoder och tillgång till inhemska naturresurser skapar verksamhetsförutsättningar för en bioekonomi med inhemska produktionsinsatser. Med bioekonomi kan man stimulera den ekonomiska tillväxten och skapa nya arbetstillfällen både på landsbygden och i industrialiserade områden, minska beroendet av fossila bränslen och förbättra primärproduktionens och processindustrins ekonomiska och ekologiska hållbarhet. Att uppnå detta mål är det av stor vikt att skapa en attraktiv miljö för investeringarna så att användningen och förädlingen av våra naturresurser kan utvecklas. Felaktiga styrmedel kan höja kostnaderna och sätta upp oändamålsenliga gränser för utnyttjandet av naturresurser.

Genomförandet av naturresursstrategins vision och redogörelsens rubrik förutsätter att vi har en framgångsrik industri. I ett nationalekonomiskt perspektiv är det nödvändigt att främja en hållbar tillväxt och säkra tillräckliga naturresurser också i framtiden. Som jord- och skogsbruksutskottet har påpekat att genom att utnyttja åkrar, skogar och viltbestånd samt fiskbestånd på ett hållbart sätt bidrar man positivt till utvecklingen av hela Finlands region- och samhällsstruktur: upprätthållandet av den infrastruktur som behövs för naturresursekonomin tjänar också andra behov i samhället. Torvutvinning är också motiverat så länge vi använder andra fossila bränslen. Gruvindustrins processer och verksamhetsmodeller ska vidareutvecklas för att mineraltillgångarna i vår jordmån kan utnyttjas

bättre på ett för miljön hållbart sätt. Det är viktigt att det allmänna för sin del skapar förutsättningar för förädling av malmer och mineraler. Inhemsk livsmedelsproduktion bidrar till ökad självförsörjning och bättre försörjningsberedskap under undantagsförhållanden.

Grunden för det finländska skogsbruket är en allsidig användning av skogarna där ekonomiskogarna erbjuder på ett mångsidigt sätt olika ekosystemtjänster. Virkesproduktionen är sammankopplad med andra användningsformer och med skyddet av naturresurserna med utgångspunkt i olika parallella mål. Det är problematiskt för Finland om dessa mål ses på EU-nivå som alternativa eller varandra uteslutande. Principen om allsidig användning ska bibehållas också i fråga om vattendrag.

Inflytande på övernationell lagstiftning. Eftersom linjedragningar från EU har en stor betydelse för vår ekonomi som baserar sig på utnyttjande av naturresurserna, är det mycket viktigt att beakta finländska naturresurspolitiska aspekter, när reglering och strategier på EU-nivå bereds. Att påverka EU på ett handlingskraftigt och proaktivt sätt är effektivast i ett tidigt skede av beredningen: ministerierna borde ha en initiativrik roll och resurser för att påverka i förhand tillsammans med intressentgrupperna. Finland ska skapa egna för våra förhållanden lämpliga uppföljningsmetoder och försöka främja användningen av dem i EU. Vi måste också försöka se till att de skyldigheter som åläggs industrin är i ett internationellt perspektiv konkurrenskraftiga också i förhållande till tredje länder. Sådan EUnormer ska undvikas som skapar osäkerhet och försämrar möjligheterna att investera i en miljövänligare produktion och ställer EU-länderna i en sämre ställning i förhållande till tredje länder. Dessa principer ska följas när Finland som del av EU deltar i förhandlingarna om WTO-avtal.

Tillståndsförfarandet. Naturresurspolitiken uppfattas för närvarande som splittrad. Bioeko-

nomin kan främjas om det sker samtidigt och går i samma riktning på flera politikområden. I organiseringen av tillståndsförvaltningen ska sökas sektorsövergripande och tväradministrativa åtgärder. Genom harmonisering och inbördes samordning av processerna kan stora förbättringar uppnås. Nuläget upplevs delvis oändamålsenligt komplext med överlappande skyldigheter. Det skulle vara viktigt att i större utsträckning än nu ha en gemensam tillgång separata processer och olika myndigheters informationsmaterial.

Enligt utredningen till ekonomiutskottet kan t.ex. genom ett elektroniskt miljötillståndsförfarande processen göras betydligt smidigare, vilket gagnar både tillståndssökande, myndigheter och andra berörda. Ekonomiutskottet välkomnar målet att regionförvaltningsverken under 2015 helt övergår till en elektronisk hantering av miljötillstånd. Målet bör vara att det ställs maximigränser för hur länge tillståndprocessen får pågå.

Framtida utvecklingstrender och möjligheter. Ekonomiutskottet omfattar riktlinjerna för främjande av naturresurshushållningen och resurseffektivitet i framtidsutskottets utlåtande. En hållbar användning av de begränsade naturresurserna ska ses som möjliggörare av nya affärsmodeller och inte om en begränsande faktor. Det är viktigt att riktlinjerna på olika politikområden pekar åt samma håll.

För att utveckla ny affärsverksamhet ska vi ha bättre beredskap att identifiera och förutse nationella och internationella utmaningar och behov. I det här avseendet borde samarbetet mellan företagen och den offentliga sektorn intensifieras för att skapa internationellt lockande försöksomiljöer. Att främja cleantech i offentlig upphandling innehåller en stor potential för en pionjärmarknad. För att detta mål ska nås behövs helt

nya upphandlingsprocesser och budgetförfaranden.

Avslutningsvis. En hållbar naturresursekonomi förutsätter också konkurrenskraftiga företag och att finansiering riktas i synnerhet till kommersialisering av produkter och tjänster och till försöksprojekt. Finland bör få centra för pilot- och demonstrationsprojekt som är tillräckligt stora. Det finns gott om outnyttjade möjligheter i användningen av offentlig upphandling för demonstrering av nya lösningar och skapande av referenser. Resurser ska särskilt riktas på sektorer med exportpotential.

Användningen av inhemsk biomassa i energiproduktionen och som råvara i biobränslen måste ökas genom en långsiktig energipolitik. Användningen av biomassa i energiproduktionen är viktig och hjälper Finland att nå målen för användning av förnybar energi, men samtidigt ska en produktioner med högre bearbetningsgrad eftersträvas. Bioprodukter måste ges fördelar i förhållande till produkter tillverkade av icke-förnybara naturresurser. En hållbar naturresurspolitik förutsätter en övergripande analys som förenar olika naturresurser och sektorer. Ett djupare samarbete mellan olika förvaltningsområden hör till de centrala målen och en utmaning i att ta fram en genuin samlad strategi, som också grundlagsutskottet uppmärksammat i sitt utlåtande. Resurseffektivitet innebär i praktiken att naturresurser används på ett sätt som minimerar miljö- och climateffekter och att sådana nyttigheter prioriteras som ger mest mervärde, skapar arbetstillfällen och bidrar till bättre kolbalans.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

har inga invändningar mot redogörelsen.

EkUB 35/2014 rd — SRR 9/2014 rd

Helsingfors den 5 mars 2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Mauri Pekkarinen /cent
vordf. Marjo Matikainen-Kallström /saml
medl. Lars Erik Gästgivers /sv
Harri Jaskari /saml
Antti Kaikkonen /cent
Johanna Karimäki /gröna

Jukka Kärnä /sd
Eero Lehti /saml
Päivi Lipponen /sd
Jari Myllykoski /vänst
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Kaj Turunen /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Teija Miller.